

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๔๓
วันพุธ ที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นายนครินทร์ สิงห์เสนา	โฆษกกรรมการ
๖. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	โฆษกกรรมการ
๗. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๘. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๙. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๑๐. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๑. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๒. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๓. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๔. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๕. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๖. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๗. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๘. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๙. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๒๐. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๑. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
๒. นายวราห์ เห่งพุ่ม	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถะ ดวงวิชัย	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา
------------------	------------------------------------

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นายประธาน จุฬารัตน์มนตรี

๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ

นายเมธา ศิลาพันธ์

อนุกรรมการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๑ วันอังคาร ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๒ วันพุธ ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๓ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๔ วันจันทร์ ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๕ วันอังคาร ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๖ วันพุธ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๘ วันศุกร์ ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๙ วันจันทร์ ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๐ วันอังคาร ที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๑ วันพุธ ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๒ วันพฤหัสบดี ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๓ วันศุกร์ ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๔ วันจันทร์ ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๕ วันอังคาร ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๖ วันพุธ ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๙ วันจันทร์ ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๐ วันอังคาร ที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๑ วันพุธ ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๒ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๓ วันศุกร์ ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๔ วันจันทร์ ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๕ วันอังคาร ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๖ วันพุธ ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๘ วันศุกร์ ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๙ วันจันทร์ ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๐ วันอังคาร ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๑ วันพุธ ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๒ วันอังคาร ที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๘

อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

๓.๑ หารือแนวทางการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ รายงานผลการศึกษาของคณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติจำนวนสี่เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่หนึ่ง การจัดกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา (การจัดกลุ่มบุคคลผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ ทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ยี่สิบกลุ่ม) และการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากทางเลือกตั้งทางอ้อม

เรื่องที่สอง ความเห็นเพิ่มเติมในร่างมาตราเกี่ยวกับสภาผู้แทนราษฎร

เรื่องที่สาม ผลสำรวจความคิดเห็นของนิดาโพลเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา

เรื่องที่สี่ กรณีผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเสียชีวิตก่อนการเลือกตั้ง จะต้องดำเนินการอย่างไร

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ นำเสนอรายงานผลการศึกษการจัดกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา โดยแบ่งประเด็นการนำเสนอออกเป็นสามประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การจัดกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา โดยแบ่งออกเป็นยี่สิบกลุ่ม ตามลักษณะความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ทำงาน หรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ด้านการบริหาร ความมั่นคง และการต่างประเทศ

เดิมคณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติได้เคยนำเสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มที่ ๑ โดยมาจากบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ “ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน และด้านความมั่นคง” คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า คำว่า “ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน” มีความหมายเฉพาะผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ ในภาครัฐไม่รวมถึงภาคเอกชน คณะอนุกรรมการจึงแก้ไขเป็นคำว่า “ด้านการบริหาร ความมั่นคง

และการต่างประเทศ” เพื่อให้ครอบคลุมผู้บริหารของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน สามารถเข้ารับ การสรรหาในกลุ่มที่หนึ่งได้

กลุ่มที่ ๒ ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

กลุ่มที่ ๓ ด้านการเงิน การคลังและงบประมาณ

เดิมคณะกรรมการการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติได้เคยนำเสนอต่อคณะกรรมการ ร่างรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มที่ ๓ โดยมาจากบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ “ด้านการเงินและการธนาคาร” นั้น คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า คำว่า “ด้านการเงิน และการธนาคาร” มีความหมายแคบ คณะอนุกรรมการจึงแก้ไขเป็น “ด้านการเงิน การคลังและ งบประมาณ”

กลุ่มที่ ๔ ด้านการศึกษา

กลุ่มที่ ๕ ด้านการสาธารณสุข

กลุ่มที่ ๖ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

กลุ่มที่ ๗ ด้านศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มที่ ๘ ด้านการสื่อสาร สื่อสารมวลชน ศิลปะ วรรณกรรม การแสดง และการกีฬา

กลุ่มที่ ๙ ด้านเกษตรกรรม

เดิมคณะกรรมการการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติได้เคยนำเสนอต่อคณะกรรมการ ร่างรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มที่ ๙ โดยมาจากบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ “ด้านเกษตรกรรม ประมงและปศุสัตว์” คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า ความหมายของคำว่า “เกษตรกรรม” ตามพจนานุกรมหมายถึง การเพาะปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การประมง และการป่าไม้ ซึ่งมีความหมายครอบคลุมเรื่องการประมงและปศุสัตว์ด้วย คณะอนุกรรมการจึงแก้ไขเป็น “ด้านเกษตรกรรม”

กลุ่มที่ ๑๐ ด้านลูกจ้างหรือผู้ใช้แรงงาน

กลุ่มที่ ๑๑ ด้านผู้ประกอบการธุรกิจ การค้า และการธนาคาร

กลุ่มที่ ๑๒ ด้านผู้ประกอบการอุตสาหกรรม

กลุ่มที่ ๑๓ ด้านผู้ประกอบการอาชีพอิสระ

เดิมคณะกรรมการการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติได้เคยนำเสนอต่อคณะกรรมการ ร่างรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มที่ ๑๓ โดยมาจากบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ “ด้านผู้ประกอบการวิชาชีพอิสระ” ซึ่งไม่ครอบคลุมกลุ่มอาชีพในสังคม คณะอนุกรรมการจึงแก้ไขเป็น “ด้านผู้ประกอบการอาชีพอิสระ”

กลุ่มที่ ๑๔ ด้านสิ่งแวดล้อมและผังเมือง

กลุ่มที่ ๑๕ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน

กลุ่มที่ ๑๖ ด้านประชาสังคมและชาติพันธุ์

กลุ่มที่ ๑๗ ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

กลุ่มที่ ๑๘ ด้านเด็ก เยาวชน และสตรี

กลุ่มที่ ๑๙ ด้านผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

กลุ่มที่ ๒๐ ด้านอื่น ๆ นอกจากกลุ่มที่ ๑ ถึงกลุ่มที่ ๑๙

ประเด็นที่สอง การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งทางอ้อม จำนวน สองร้อยคน มีขั้นตอนดำเนินการสามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา
ดังนี้

- (๑) ประกาศวัน เวลา และสถานที่สมัครโดยกำหนดเวลาการรับสมัครจำนวนสามวัน
- (๒) ประกาศวัน เวลาลงคะแนนระดับอำเภอ/เขต จังหวัด ส่วนกลาง
- (๓) ประกาศจัดลำดับกลุ่มโดยจัดเรียงลำดับตามตัวอักษร

ขั้นตอนที่ ๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ
อำเภอ/เขต ดำเนินการดังนี้

- (๑) รับสมัครบุคคลแบ่งออกเป็นยี่สิบกลุ่ม โดยรับสมัครแยกเป็นรายกลุ่มไม่จำกัดจำนวนผู้สมัคร โดยกำหนดระยะเวลาการรับสมัครในระดับอำเภอ/เขต สิบห้าวัน ค่าสมัครรายละห้าพันบาท
- (๒) ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ระยะเวลาดำเนินการสิบห้าวัน
- (๓) ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับการเลือกตั้งพร้อมหมายเลขตามลำดับกลุ่ม และประกาศสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้งระดับอำเภอ/เขต ระยะเวลาดำเนินการเจ็ดวัน

(๔) ลงคะแนนเลือกตั้งระดับอำเภอ/เขต ระยะเวลาดำเนินการหนึ่งวัน แบ่งออกเป็นสองครั้ง ดังนี้

ภาคเช้า ผู้สมัครลงคะแนนเลือกกันเองภายในกลุ่มเพื่อจัดเรียงลำดับคะแนน โดยผู้สมัครแต่ละคนเลือกผู้สมัครในกลุ่มตนเองได้หนึ่งเบอร์ เพื่อให้เหลือผู้สมัครของแต่ละกลุ่มจากการเลือกกันเองเพื่อเป็นผู้แทนกลุ่มในระดับอำเภอ/เขต ส่วนจำนวนผู้แทนของแต่ละกลุ่มขึ้นอยู่กับขนาดของจังหวัด ดังนี้ จังหวัดขนาดใหญ่ให้เหลือกลุ่มละสิบคน จังหวัดขนาดกลางให้เหลือกลุ่มละเจ็ดคน และจังหวัดขนาดเล็กให้เหลือกลุ่มละห้าคน ในกรณีที่ผู้สมัครน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนที่แต่ละกลุ่มจะพึงมีในจังหวัดนั้นก็ให้จัดลงคะแนนด้วย

ภาคบ่าย ผู้สมัครที่ได้รับเลือกเป็นผู้แทนของแต่ละกลุ่มจากการเลือกกันเองในภาคเช้า ดำเนินการลงคะแนนเลือกผู้สมัครกลุ่มอื่น โดยผู้สมัครแต่ละคนมีสิทธิเลือกผู้สมัครกลุ่มอื่นได้หนึ่งเบอร์ เพื่อจัดเรียงลำดับคะแนนผู้แทนกลุ่มของแต่ละกลุ่มในระดับอำเภอ/เขต ส่วนจำนวนผู้แทนของแต่ละกลุ่มจะขึ้นอยู่กับขนาดของจังหวัด โดยแบ่งออกเป็นสามกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดขนาดใหญ่ให้เหลือกลุ่มละเจ็ดคน จังหวัดขนาดกลางให้เหลือกลุ่มละห้าคน และจังหวัดขนาดเล็กให้เหลือกลุ่มละสามคน

(๕) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการเลือกของแต่ละกลุ่มในระดับอำเภอ/เขต และประกาศสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้งระดับจังหวัด

(๖) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ดำเนินการจัดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งระดับจังหวัด ระยะเวลาดำเนินการหนึ่งวัน โดยให้ผู้ผ่านการเลือกตั้งระดับอำเภอ/เขต มีสิทธิเลือกผู้สมัครจากกลุ่มอื่นได้หนึ่งเบอร์ เพื่อนำคะแนนมาจัดเรียงลำดับคะแนนผู้แทนกลุ่มของแต่ละกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็นสามกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดขนาดใหญ่ให้เหลือกลุ่มละสิบคน จังหวัดขนาดกลางให้เหลือกลุ่มละเจ็ดคน และจังหวัดขนาดเล็กให้เหลือกลุ่มละห้าคน

(๗) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศรายชื่อผู้ผ่านการจัดลำดับในระดับจังหวัดให้ประชาชนร่วมตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม และส่งรายชื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ขั้นตอนที่สาม คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดเตรียมการลงคะแนนเลือกผู้สมัครของแต่ละกลุ่ม

(๑) คณะกรรมการการเลือกตั้งมีระยะเวลาดำเนินการสองวัน เพื่อดำเนินการจัดเตรียมบัตรเลือกตั้ง วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และการเดินทาง

(๒) จัดลงคะแนนเลือกผู้สมัคร โดยให้ผู้ผ่านการเลือกตั้งระดับจังหวัดของแต่ละกลุ่ม ลงคะแนนเลือกผู้สมัครกลุ่มอื่นเพื่อจัดเรียงลำดับคะแนนผู้สมัครของแต่ละกลุ่ม

(๓) ผลการลงคะแนนลำดับที่ ๑ - ๑๐ ของแต่ละกลุ่มได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ส่วนลำดับที่ ๑๑ เป็นต้นไปให้จัดทำบัญชีรายชื่อเรียงลำดับไว้

(๔) ประกาศรายชื่อผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา และปิดให้มีการคัดค้านผลการเลือกตั้งภายในเจ็ดวัน

ส่วนวิธีคำนวณขนาดจังหวัด แบ่งออกเป็นสามกลุ่ม ได้แก่

กลุ่มจังหวัดขนาดใหญ่ (ประชากรเกินสามล้านคน) จำนวนหนึ่งจังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร มีจำนวนห้าสิบเขต แบ่งออกเป็นผู้ผ่านการเลือกระดับเขต (กลุ่มละ ๗ คน คุณจำนวน ๒๐ กลุ่ม คุณจำนวน ๕๐ เขต) มีผู้ผ่านการเลือกตั้งระดับเขตของกรุงเทพมหานคร จำนวนเจ็ดพันคน ส่วนผู้ผ่านการเลือกระดับจังหวัด (กลุ่มละ ๑๐ คน คุณจำนวน ๒๐ กลุ่ม) มีผู้ผ่านการเลือกระดับจังหวัดของจังหวัดขนาดใหญ่ จำนวนสองร้อยคน

กลุ่มที่สอง จังหวัดขนาดกลาง (ประชากรเกินหนึ่งล้านคน แต่ไม่เกินสามล้านคน) จำนวนยี่สิบจังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย ร้อยเอ็ด ขอนแก่น อุดรธานี สกลนคร นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ชัยภูมิ นนทบุรี ปทุมธานี นครสวรรค์ สมุทรปราการ ชลบุรี นครศรีธรรมราช สงขลา และสุราษฎร์ธานี แบ่งออกเป็น ผู้ผ่านการเลือกระดับอำเภอ (กลุ่มละ ๕ คน คุณจำนวน ๒๐ กลุ่ม คุณจำนวน ๓๖๕ อำเภอ) มีผู้ผ่านการเลือกระดับอำเภอของจังหวัดขนาดกลางจำนวนสามหมื่นหกพันห้าร้อยคน ส่วนผู้ผ่านการเลือกระดับจังหวัด (กลุ่มละ ๗ คน คุณจำนวน ๒๐ กลุ่ม คุณจำนวน ๒๐ จังหวัด) จะมีผู้ผ่านการเลือกระดับจังหวัดของจังหวัดขนาดกลาง จำนวนสองพันแปดร้อยคน

กลุ่มที่สาม จังหวัดขนาดเล็ก (ประชากรไม่เกินหนึ่งล้านคน) จำนวนห้าสิบหกจังหวัด คือ จังหวัดนอกเหนือจากกลุ่มที่หนึ่งและกลุ่มที่สอง แบ่งออกเป็น ผู้ผ่านการเลือกระดับอำเภอ (กลุ่มละ ๓ คน คุณจำนวน ๒๐ กลุ่ม คุณจำนวน ๕๑๓ อำเภอ) มีจำนวนผู้ผ่านการเลือกระดับอำเภอของจังหวัดขนาดเล็กจำนวนสามหมื่นเจ็ดร้อยแปดสิบคน ส่วนผู้ผ่านการเลือกระดับจังหวัด (กลุ่มละ ๕ คน คุณจำนวน ๒๐ กลุ่ม คุณจำนวน ๕๖ จังหวัด) จะมีจำนวนผู้ผ่านการเลือกระดับจังหวัดของจังหวัดขนาดเล็ก จำนวนห้าพันหกร้อยคน

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- การจัดเรียงลำดับกลุ่มบุคคลด้านต่าง ๆ จำนวนยี่สิบด้าน ใช้วิธีการจัดเรียงลำดับตามตัวอักษรใช้หรือไม่

- ความหมายของคำว่า “ด้านการสื่อสาร” กับคำว่า “สื่อสารมวลชน” ในกลุ่มที่ ๘ มีความหมายเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร

- เห็นด้วยกับการจัดกลุ่มบุคคลด้านต่าง ๆ จำนวนยี่สิบด้าน โดยต้องเป็นบุคคลผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ทำงาน หรือเคยทำงานในแต่ละด้าน แต่จะมีวิธีอธิบายอย่างไรเพื่อให้ประชาชนเข้าใจว่าในแต่ละด้านครอบคลุมอาชีพ หรือลักษณะของอาชีพใดบ้าง

- ความหมายของคำว่า “ด้านลูกจ้างหรือผู้ใช้แรงงาน” ในกลุ่มที่ ๑๐ มีความหมายอย่างไร

- บุคคลที่ทำงานในองค์กรชุมชนต่าง ๆ กรณีที่จะลงสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะสามารถลงสมัครรับเลือกในกลุ่มใด

- การดำเนินการตรวจสอบผู้สมัครในแต่ละกลุ่ม คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีวิธีการตรวจสอบเพื่อมิให้มีการสมัครมากกว่าหนึ่งกลุ่มอย่างไร

- การจัดกลุ่มบุคคลด้านต่างๆ จำนวนยี่สิบด้าน โดยแบ่งออกเป็นบุคคลผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ทำงาน หรือเคยทำงานในแต่ละด้านนั้น ควรใช้คำที่เป็นชื่อเฉพาะ เพื่อความสะดวกในการเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบ

ประธานกรรมการเสนอให้ใช้คำว่า “บุคคลที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ” เป็นคำนามเฉพาะแทนคำว่า “บุคคลผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ ทำงานหรือเคยทำงานในแต่ละด้าน” เพื่อความสะดวกในการเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบ

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า ในการจัดเรียงลำดับด้านต่างๆ ยี่สิบด้าน คณะกรรมการการเลือกตั้งจะจัดเรียงลำดับตามตัวอักษรโดยใช้แบบเดียวกันทั่วประเทศ ส่วนรายละเอียดในการอธิบายว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องกับด้านต่างๆ จำนวนยี่สิบด้านนั้น ในแต่ละด้านจะครอบคลุมอาชีพใดบ้าง ควรบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ให้แต่ละกลุ่มอาชีพมีความเชื่อมโยงกับยี่สิบด้าน

ส่วนความหมายของคำว่า “ด้านการสื่อสาร” ในกลุ่มที่ ๘ นั้น หมายถึง ผู้รับสัมปทานการสื่อสาร หรือผู้ประกอบการด้านการสื่อสาร ซึ่งแยกออกจากผู้ประกอบการอาชีพสื่อมวลชน

ส่วนบุคคลที่ทำงานในองค์กรชุมชนต่าง ๆ กรณีที่จะสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะสามารถลงสมัครรับเลือกในกลุ่มใดนั้น ต้องพิจารณาจากลักษณะการทำงานขององค์กรชุมชนว่าเข้าข่ายลักษณะของด้านใด เช่น องค์กรชุมชนที่ดำเนินการกิจการด้านสาธารณสุขประโยชน์ซึ่งเกี่ยวข้องกับด้านความมั่นคงจะอยู่ในกลุ่มที่ ๑ เป็นต้น

สำหรับวิธีการตรวจสอบผู้สมัครว่าลงสมัครมากกว่าหนึ่งกลุ่มหรือไม่นั้น ภายหลังจากการสมัครในแต่ละวัน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจะต้องตรวจสอบข้อมูลของผู้สมัครแต่ละคน โดยตรวจสอบจากหมายเลขประจำตัวประชาชนว่าได้สมัครในกลุ่มอื่นหรือจังหวัดอื่นหรือไม่เพื่อป้องกันมิให้มีการลงสมัครหลายกลุ่ม รวมทั้งดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอื่นของผู้สมัครควบคู่ไปพร้อมกันด้วย

ประธานกรรมการเสนอให้ยุบกลุ่มด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในกลุ่มที่ ๑๗ ไปรวมกับกลุ่มด้านสิ่งแวดล้อมและผังเมืองในกลุ่มที่ ๑๔ เนื่องจากบุคคลที่จะสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาในกลุ่มที่ ๑๗ และกลุ่มที่ ๑๔ มีจำนวนน้อย ส่วนกลุ่มด้านประชาสังคมและชาติพันธุ์ในกลุ่มที่ ๑๖ ควรตัดคำว่าชาติพันธุ์เนื่องจากสามารถนำไปรวมไว้ในกลุ่มประชาสังคมได้ และควรเพิ่มกลุ่มด้านองค์กรชุมชนในกลุ่มที่ ๑๖ โดยแก้ไขเป็น “กลุ่มที่ ๑๖ ด้านประชาสังคมหรือองค์กรชุมชน”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ไม่ควรตัดคำว่า “ชาติพันธุ์” ในกลุ่มที่ ๑๖ เพราะบุคคลกลุ่มนี้มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรกำหนดให้ผู้มีสิทธิสมัครด้านชาติพันธุ์ในกลุ่มที่ ๑๖ เป็นผู้ที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ แต่ไม่ควรเป็นบุคคลที่เป็นชาติพันธุ์นั้น ๆ เสียเอง เพราะอาจจะทำให้มีการอ้างว่า ต้องมีตัวแทนชาติพันธุ์ทุกกลุ่มในวุฒิสภา ดังนั้น จึงควรรวมกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ในกลุ่มด้านประชาสังคม โดยควรแยกกลุ่มด้านองค์กรชุมชนเป็นกลุ่มที่ ๑๖ และให้กลุ่มด้านประชาสังคมเป็นกลุ่มที่ ๑๗ เนื่องจากบุคคลที่จะสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาในกลุ่มด้านองค์กรชุมชนและกลุ่มด้านประชาสังคมมีจำนวนมาก

- มีกรรมการสอบถามว่า หากเป็นสตรีพิการค้าลอตเตอรี่ซึ่งสามารถสมัครได้หลายกลุ่ม แล้วควรจะจัดไว้ในกลุ่มใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากเป็นบุคคลที่สามารถสมัครได้หลายกลุ่ม ก็ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นจะเลือกสมัครเข้ากลุ่มใด โดยเลือกได้เพียงกลุ่มเดียว

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในกลุ่มที่ ๑๔ ด้านสิ่งแวดล้อม ผังเมือง หรือการคุ้มครองผู้บริโภค ควรตัดกลุ่มการคุ้มครองผู้บริโภค เนื่องจากบุคคลที่จะสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาในกลุ่มการคุ้มครองผู้บริโภคมีจำนวนน้อย และสามารถนำไปรวมอยู่ในกลุ่มด้านอื่น ๆ ในกลุ่มที่ ๒๐ ได้

- ในกลุ่มที่ ๑๔ ด้านสิ่งแวดล้อม ผังเมือง หรือการคุ้มครองผู้บริโภค ควรคงกลุ่มการคุ้มครองผู้บริโภคไว้ เพื่อให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการคุ้มครองผู้บริโภค

- ควรเพิ่มกลุ่มที่อยู่อาศัยและการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ในกลุ่มที่ ๑๔ เพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มการคุ้มครองผู้บริโภค โดยแก้ไขเป็น “กลุ่มที่ ๑๔ ด้านสิ่งแวดล้อม ผังเมือง ที่อยู่อาศัย การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ หรือการคุ้มครองผู้บริโภค”

- ผู้ที่ประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาในกลุ่มที่ ๑๘ ด้านเด็ก เยาวชน และสตรี และกลุ่มที่ ๑๙ ด้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือผู้ด้อยโอกาส จะต้องเป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับด้านนี้ ไม่ใช่ตัวบุคคลผู้มีสถานภาพนั้น ๆ ใชหรือไม่

ประธานกรรมการสอบถามว่า หากเป็นผู้พิการที่ตาบอดและประกอบอาชีพขายลอตเตอรี่แต่เพียงอย่างเดียวจะสามารถสมัครกลุ่มที่ ๑๙ ด้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ได้หรือไม่ หรือต้องให้สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยรับรองบุคคลนั้นด้วย

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า ผู้ที่ประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาในกลุ่มที่ ๑๙ ด้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือผู้ด้อยโอกาส จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับด้านนั้น ๆ และต้องเข้าไปทำประโยชน์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มบุคคลด้านนั้น ๆ ให้ดีขึ้น ดังนั้น หากเป็นผู้พิการที่ตาบอดและประกอบอาชีพขายลอตเตอรี่แต่เพียงอย่างเดียวจะต้องสมัครในกลุ่มที่ ๑๓ ด้านผู้ประกอบอาชีพอิสระ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้พิการที่ตาบอดและประกอบอาชีพขายลอตเตอรี่แต่เพียงอย่างเดียวถือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านคนพิการ เหตุใดจึงไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาในกลุ่มที่ ๑๙ ด้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ได้ ฉะนั้น บุคคลผู้มีสถานภาพนั้น ๆ จะต้องสามารถสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาในกลุ่มที่ตนมีลักษณะเฉพาะตามคุณลักษณะของกลุ่มได้ด้วย

- มีกรรมการสอบถามว่า ผู้พิการซ้ำซ้อนสามารถสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาในกลุ่มที่ ๑๙ ด้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ได้หรือไม่ หรือจะต้องมีหน่วยงานมารับรองบุคคลนั้น ๆ หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากเป็นผู้พิการที่หูหนวกและเป็นใบ้จะไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ เนื่องจากเป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรพิจารณาขอบเขตที่มาของสมาชิกวุฒิสภาว่า ต้องการให้มาจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านนั้น ๆ หรือในฐานะตัวแทนของกลุ่มนั้น ๆ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรเปิดช่องให้ที่มาของสมาชิกวุฒิสภามาจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ ทำงานหรือเคยทำงานด้านนั้น ๆ และในฐานะตัวแทนของกลุ่มนั้น ๆ ด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรเพิ่มกลุ่มการบัญชีในกลุ่มที่ ๓ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมาก โดยแก้ไขเป็น “กลุ่มที่ ๓ ด้านการบัญชี การเงิน การคลัง หรืองบประมาณ”

- ควรนำเรื่องการจัดกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาไปศึกษาในรายละเอียดอีกครั้งก่อนที่จะแถลงข่าวหรือไม่ เพื่อให้เป็นการผูกมัดคณะกรรมการ หากมีการเปลี่ยนแปลงในภายหลัง

- คณะกรรมการได้พิจารณาเรื่องการจัดกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาหลายครั้ง ควรได้ข้อยุติแล้ว เนื่องจากไม่มีสิ่งใดสมบูรณ์แบบ หากมีกลุ่มใดที่อยู่นอกเหนือจากกลุ่มที่ ๑ - ๑๙ ก็ให้ไปรวมอยู่ในกลุ่มที่ ๒๐ ด้านอื่น ๆ

- กลุ่มสมาชิกวุฒิสภาด้านต่าง ๆ จะไม่ระบุไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ แต่ควรจะไปบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

- คณะกรรมการควรพิจารณาเรื่องการจัดกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาให้ได้ข้อสรุปร่วมกัน เพื่อเป็นหลักการให้คณะกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติศึกษารายละเอียดต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภาให้มาจากกลุ่มด้านต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้สมาชิกวุฒิสภาอยู่ภายใต้อำណิพรรคการเมืองและทำให้ได้สมาชิกวุฒิสภาที่มีความหลากหลาย และมีความคิดที่หลากหลายแง่มุม การจัดกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาด้านต่าง ๆ นั้น ก็เพื่อกำหนดไว้เป็นหลักการซึ่งจะนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ โดยบุคคลที่จะสมัครในกลุ่มใดจะต้องมีหลักฐานรับรองคุณสมบัติด้านนั้นมาแสดง เช่น หลักฐานการเสียภาษี เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการจะต้องพิจารณาเรื่องการจัดกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาเพื่อเป็นแนวทางให้คณะกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัตินำไปประกอบการพิจารณาศึกษาในรายละเอียดต่อไป

- มีกรรมการสอบถามว่า คณะกรรมการต้องพิจารณาว่า ที่มาสมาชิกวุฒิสภาควรมาจากกลุ่มอาชีพ กลุ่มสังคม หรือกลุ่มผลประโยชน์ นอกจากนี้ ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาสามารถจะสมัครด้วยตนเอง หรือต้องให้หน่วยงานนิติบุคคลรับรองสถานภาพ และผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจะต้องยึดติดกับพื้นที่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การจัดกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาไม่ได้แบ่งตามกลุ่มอาชีพ เพราะใช้คำว่า “บุคคลผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ ทำงานหรือเคยทำงานด้าน ...” เพื่อให้ได้สมาชิกวุฒิสภาที่มีความคิดหลากหลายแง่มุมแตกต่างไปจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีมุมมองตามนโยบายพรรคการเมือง โดยสมาชิกวุฒิสภาจะไม่ติดยึดกับพื้นที่ เนื่องจากเป็นสมาชิกวุฒิสภาของประเทศ แต่ขึ้นอยู่กับชื่อเสียงของผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาและความนิยมที่มีต่อตัวผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยการเลือกสมาชิกวุฒิสภาจากส่วนกลางอาจได้สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากบางจังหวัดเท่านั้น ส่วนวิธีการที่ให้ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาในระดับอำเภอเพื่อเปิดโอกาสให้คนในทุกพื้นที่ที่มีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ผู้ที่หูหนวกและเป็นใบ้ควรสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาในกลุ่มที่ ๑๙ ด้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ได้ เพราะถือเป็นผู้พิการ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้พิการที่หูหนวกและเป็นใบ้จะไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาในกลุ่มที่ ๑๙ ด้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มอื่นๆ ได้ เนื่องจากมีลักษณะต้องห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า บุคคลที่หูหนวกและเป็นใบ้ เดิมห้ามลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น แต่ปัจจุบันคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามกรณีบุคคลที่หูหนวกและเป็นใบ้ไม่มีการบัญญัติไว้แล้ว เหลือเพียงคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามกรณีบุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถเท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากส่วนราชการจัดหาลำโพงให้แก่มุสลิมที่หุหนวกและเป็นใบ้ การไม่บัญญัติคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามกรณีบุคคลที่หุหนวกและเป็นใบ้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นหรือยอมกระทำได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า กรรมการหลายท่านยังมีความเข้าใจไม่ตรงกันในเรื่องการแบ่งกลุ่มผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากไม่มีการอภิปรายให้ชัดเจนว่า การแบ่งกลุ่มผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาที่มีมาอย่างไร ดังนั้น ที่ประชุมควรพิจารณาเรื่องการแบ่งกลุ่มผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้บทบัญญัติเรื่องวุฒิสภาเป็นไปอย่างรอบคอบที่สุด

- ควรกำหนดคุณสมบัติของบุคคลผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์การทำงานด้านต่าง ๆ ที่มีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาให้ชัดเจน เพื่อให้ครอบคลุมบุคคลทุกประเภทในสังคมให้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้

- ควรกำหนดให้มีหน่วยงานหรือองค์กรเฉพาะในการวินิจฉัยปัญหาคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของบุคคลผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา เพื่อป้องกันปัญหาการตีความรัฐธรรมนูญเรื่องคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ปัญหาคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาควรให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ชี้ขาด ทั้งนี้ คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งกรณีดังกล่าวให้เป็นที่สุด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เอกสารประกอบการพิจารณาเรื่องวุฒิสภา ควรระบุหมายเลขกำกับในส่วนของการขั้นตอนการคัดเลือกผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาไว้ด้วย เพื่อให้การพิจารณาและการอภิปรายของคณะกรรมการเป็นไปด้วยความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า เพื่อให้การพิจารณาเรื่องวุฒิสภาเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ที่ประชุมควรได้ข้อยุติในเรื่องการแบ่งกลุ่มผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาออกเป็น ๒๐ กลุ่ม โดยอาจพิจารณาปรับแก้รายละเอียดเพียงเล็กน้อย จากนั้น จะได้พิจารณาวิธีการหรือขั้นตอนการคัดเลือกผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาต่อไป

ต่อจากนั้น นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แจ้งต่อที่ประชุมเรื่อง ดังนี้

เรื่องที่หนึ่ง คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติได้มอบหมายให้นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ พิจารณาและเสนอแนะบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งขณะนี้ ได้จัดทำข้อเสนอแนะเสร็จเรียบร้อยแล้ว ตามเอกสารที่ได้แจกต่อที่ประชุม ทั้งนี้ ได้มอบเอกสารดังกล่าวให้คณะอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาประกอบการแก้ไขบทบัญญัติรัฐธรรมนูญให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

เรื่องที่สอง รายงานผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนโดยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) เรื่องระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา ปรากฏว่า ประชาชนร้อยละ ๗๓.๘๔ เห็นว่า ควรมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี และประชาชนร้อยละ ๑๐.๘๖ เห็นว่า ควรมีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี ทั้งนี้ มีหลายฝ่ายตั้งข้อสังเกตว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนมีวาระการดำรงตำแหน่งเพียงสี่ปี เหตุใดสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการสรรหาหรือการเลือกตั้งทางอ้อมของประชาชน จึงมีวาระการดำรงตำแหน่งที่ยาวกว่าคือหกปี

ประธานกรรมการกล่าวว่า เดิมวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาหกปี จะมีการจับสลากให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนครึ่งหนึ่งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้ดำรงตำแหน่งมาแล้วสามปี แต่ปัจจุบันไม่มีการกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนครึ่งหนึ่งพ้นจากตำแหน่งโดยการจับสลาก ซึ่งเหตุที่กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งหกปี เนื่องจากวุฒิสภาต้องปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติแทนสภาผู้แทนราษฎร กรณีอายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร จึงจำเป็นต้องบัญญัติให้วาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภามีความต่อเนื่องและยาวกว่าวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สอง ดังนี้

- หากกำหนดให้วุฒิสภำทำหน้าที่กลั่นกรองกฎหมาย คุณวุฒิของสมาชิกวุฒิสภาควรสูงกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่

- ที่ประชุมเคยมีการอภิปรายเรื่องคุณวุฒิของสมาชิกวุฒิสภาว่าไม่จำเป็นต้องสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีก็ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี อาจเป็นการจำกัดสิทธิกลุ่มเกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน หรือประชาชนชาวบ้านในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๑๕ (๕) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาต้องไม่เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทั้งนี้ คณะกรรมการเคยอภิปรายว่า อาจตัดคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามดังกล่าวออกไป ซึ่งอาจส่งผลให้การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภามีบุคคลที่เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ ดังนั้น คณะกรรมการควรบัญญัติคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามดังกล่าวไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภาโดยห้ามเป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นการขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ในประเทศไทยกลับไม่มีบุคคลใดต่อต้านหรือไม่เห็นด้วยกับการบัญญัติคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามดังกล่าว เนื่องจากมักมีการอาศัยความสัมพันธ์ในครอบครัวในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาเพื่อหวังผลประโยชน์ทางการเมือง ดังนั้น คณะกรรมการควรพิจารณากำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภากรณีดังกล่าวให้รอบคอบอีกครั้งหนึ่ง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า เรื่องที่สาม ในการชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญต่อสำนักงานสถิติแห่งชาติ เรื่องการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ปรากฏว่า มีผู้เข้าร่วมประชุมสอบถามว่า กรณีผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเสียชีวิตก่อนการเลือกตั้งจะดำเนินการอย่างไร เนื่องจากคณะกรรมการกำหนดให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียว และการลงคะแนนเสียงในระบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีผลต่อคะแนนเสียงในระบบบัญชีรายชื่อด้วย ซึ่งคณะอนุกรรมการเห็นว่า หากประชาชนลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่เสียชีวิตก่อนการเลือกตั้ง ต้องให้คะแนนดังกล่าวส่งผลไปยังคะแนนในระบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นสังกัดด้วย

ที่ประชุมแสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สาม ดังนี้

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเสียชีวิตก่อนการเลือกตั้ง ควรให้พรรคการเมืองสามารถส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งรายใหม่ได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้คะแนนเสียงที่ประชาชนลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่เสียชีวิตก่อนการเลือกตั้ง ส่งผลไปยังคะแนนในระบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นสังกัดด้วย เป็นการสะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชนซึ่งแม้ว่าผู้สมัครคนดังกล่าวจะเสียชีวิตไปแล้ว แต่ประชาชนยังคงลงคะแนนเสียงให้อยู่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ สอบถามว่า กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเสียชีวิตก่อนการเลือกตั้งจะดำเนินการอย่างไร ต้องบัญญัติหลักการแก้ไขไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สามารถบัญญัติรายละเอียดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต่อไปได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า กรณีบางเขตเลือกตั้งมีผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนเดียว และผู้สมัครคนดังกล่าวเสียชีวิตก่อนการเลือกตั้ง อาจเกิดปัญหาในการลงคะแนนเสียงและการนับคะแนนได้ ดังนั้น คณะกรรมการควรพิจารณากำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาไว้ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเสียชีวิตก่อนการเลือกตั้ง ไม่มีเหตุใดที่จะห้ามไม่ให้พรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งรายใหม่ เว้นแต่กรณีผู้สมัครเสียชีวิตในวันเลือกตั้งซึ่งอาจไม่สามารถส่งชื่อผู้สมัครรายใหม่ได้ทัน อย่างไรก็ตาม กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเสียชีวิตก่อนการเลือกตั้งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการควรพิจารณากำหนดแนวทางแก้ไขไว้ในร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า เรื่องที่สี่ มีข้อเสนอแนะและความเห็นต่อการยกร่างรัฐธรรมนูญของนางสาวสรชา วีระชาติวัฒนา อดีตผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสมุทรปราการ เขต ๑ พรรคประชาธิปัตย์ (รายละเอียดตามเอกสารที่แจกในที่ประชุม) เสนอให้บัญญัติเรื่องคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

“มาตรา ... บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นผู้ต้องห้ามมิให้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(...) ถูกหรือเคยถูกสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เว้นแต่กรณีที่มีการพิสูจน์กันขึ้นศาลแล้ว และปรากฏว่าผู้นั้นไม่ได้กระทำความผิด”

ทั้งนี้ เห็นว่า ร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการในร่างมาตรา ๒๒ (๑๐) กำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรณีต้องหรือเคยต้องคำพิพากษาว่ากระทำการอันทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม ซึ่งหมายความว่า บุคคลจะถูกต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกรณีต้องหรือเคยต้องคำพิพากษาว่ากระทำการอันทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม ไม่ใช่ถูกต้องห้ามจากคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของคณะกรรมการเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีบุคคลอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคณะกรรมการเลือกตั้ง มีผลให้บุคคลดังกล่าวไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้ แต่หากบุคคลดังกล่าวกระทำการอันเป็นความผิดอาญาด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องยื่นฟ้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ ซึ่งหากศาลพิพากษาว่ามีการกระทำความผิดจริง บุคคลดังกล่าวย่อมถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตลอดชีวิต ดังนั้น กรณีบุคคลจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งย่อมเป็นผลจากคำพิพากษาของศาลเท่านั้น ไม่ใช่คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓.๒ พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

ที่ประชุมพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ต่อเนื่องจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๑๕๓

“มาตรา ๑๕๓ ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๑๔๖ หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาลงมติยืนยันตามมาตรา ๑๔๗ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง

(๑) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยและแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(๒) หากนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

ในระหว่างการศึกษาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แต่มิใช่กรณีตามวรรคสาม ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป และให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามมาตรา ๑๔๖ หรือมาตรา ๑๔๗ แล้วแต่กรณี”

ประเด็นการพิจารณา

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า มีข้อสังเกตของกรรมการเกี่ยวกับระยะเวลาที่นายกรัฐมนตรีต้องนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์

ทรงลงพระปรมาภิไธยภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากรัฐสภาว่า ควรบัญญัติให้ชัดเจนในร่างมาตรา ๑๕๓ หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรบัญญัติในลักษณะว่า เมื่อร่างพระราชบัญญัติได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว ให้รอไว้ห้าวัน และเมื่อระยะเวลาห้าวันพ้นไปแล้วให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัติขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยภายในสิบห้าวัน และอาจตัดความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๑๕๓ ความว่า “...ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาลงมติยืนยันตาม...” เพื่อให้ข้อความมีความกระชับขึ้น

มีการถามว่า หากร่างพระราชบัญญัติมีข้อความขัดหรือแย้งต่อโบราณราชประเพณีหรือศีลธรรมอันดี หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามโบราณราชประเพณีหรือศีลธรรมอันดี สามารถส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องโบราณราชประเพณีหรือศีลธรรมอันดีไม่ได้บัญญัติรองรับไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงไม่สามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๑๕๓ ไว้ก่อน

มาตรา ๑๕๔

“มาตรา ๑๕๔ บทบัญญัติมาตรา ๑๕๓ ให้นำมาใช้บังคับแก่ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๑๕๔ เป็นความเดิมจากมาตรา ๑๕๕ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๕๔ โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๗ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

“ส่วนที่ ๗

การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๗ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕๕

“มาตรา ๑๕๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

การถามและตอบกระทู้ถามด้วยวาจาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้กระทำได้เฉพาะเรื่องเร่งด่วนที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศหรือประชาชน โดยต้องแจ้งคำถามก่อนเริ่มการประชุม ทั้งนี้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอให้ตัดความในวรรคสองของร่างมาตรา ๑๕๕ ออกทั้งวรรค และเพิ่มความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๑๕๕ เป็นดังนี้ “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่โดยถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ตามข้อบังคับการประชุมสภานั้น ๆ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน”

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ร่างมาตรา ๑๕๕ ที่แก้ไขใหม่ อาจตีความได้ว่า หากข้อบังคับการประชุมไม่ได้บัญญัติเรื่องการถามและการตอบกระทู้ถามไว้ ย่อมไม่สามารถถามและตอบกระทู้ถามได้ และการตอบกระทู้ถามจะมีลักษณะอย่างไรให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับกำหนด โดยนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีสามารถมอบหมายให้รัฐมนตรีอื่นตอบกระทู้ถามแทนได้

- ปัญหาของระบบรัฐสภาไทย คือ เมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมักไม่มาตอบคำถามด้วยตนเอง ดังนั้นควรบทบัญญัติรัฐธรรมนูญให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องตอบกระทู้ถามด้วยตนเอง

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ และนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่มาตอบคำถาม ควรปล่อยให้เป็นเรื่องทางการเมืองที่สภาผู้แทนราษฎรจะลงมติไม่ไว้วางใจเป็นรายบุคคล

- มีการแสดงความเห็นว่า ในต่างประเทศการตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ซึ่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องมาตอบกระทู้ถามเสมอ ซึ่งความในร่างมาตรา ๑๕๕ ที่แก้ไขใหม่ ทำให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหลีกเลี่ยงไม่มาตอบกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือมอบหมายให้บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงานในหน้าที่นั้นโดยตรงมาตอบกระทู้ถามแทน ซึ่งส่งผลให้การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินขาดประสิทธิภาพได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่ตอบกระทู้ถามย่อมส่งผลเสียต่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเอง ซึ่งการตั้งกระทู้ถามเป็นกระบวนการทางการเมืองระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร จึงไม่เหมาะสมหากจะบัญญัติบังคับให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องมาตอบกระทู้ถามด้วยตนเอง ทั้งนี้ การตั้งกระทู้ถามในสภาผู้แทนราษฎรอาจเกิดปัญหา เนื่องจากรัฐบาลมีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร ทำให้สามารถกำหนดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่เอื้อประโยชน์แก่รัฐบาลได้ แต่สำหรับวุฒิสภามีมติตามรัฐธรรมนูญนี้จะไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐบาล ทำให้สามารถกำหนดมาตรการหรือข้อบังคับการกีดกันนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่มาตอบกระทู้ถามด้วยตนเองได้

- มีการแสดงความเห็นว่า ปัญหาของการตั้งกระทู้ถามที่สำคัญ คือ เรื่องคุณภาพของคำถาม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องการหาเสียงในพื้นที่ และเรื่องการไม่ตอบกระทู้ถามของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ทั้งนี้ การตั้งกระทู้ถามเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมฝ่ายบริหารในทางการเมือง จึงจำเป็นต้องกำหนดแนวทางแก้ไขเพื่อให้การตั้งกระทู้ถามสามารถควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประธานกรรมการกล่าวว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถกำหนดข้อบังคับการประชุมเรื่องกระบวนการตั้งกระทู้ถามและวิธีการตอบกระทู้ถามได้ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา ฝ่ายบริหารซึ่งมีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรไม่อาจกำหนดข้อบังคับในการตั้งกระทู้ถามที่เข้มงวดเกินไปได้ เนื่องจากอาจกระทบต่อตนเองเมื่อต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล ทั้งนี้ รายละเอียดของการตั้งกระทู้ถามและวิธีการตอบกระทู้ถามควรบัญญัติให้ชัดเจนในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

- มีการแสดงความเห็นว่า เรื่องที่มีความสำคัญต่อประเทศและอยู่ในความสนใจของประชาชน ควรบัญญัติให้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญว่านายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องตอบกระทู้ถามด้วยตนเอง หรือต้องตอบกระทู้ถามภายในระยะเวลาใด

- บทบัญญัติเรื่องกระทู้ถามในรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา กำหนดให้ตอบกระทู้ถามในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่เป็นการตั้งกระทู้ถามของผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรต้องตอบในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร แต่ในระยะหลังไม่มีบทบัญญัติดังกล่าว ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งกระทู้ถามในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลจำนวนมาก

- บทบัญญัติเรื่องวุฒิสภาตามร่างรัฐธรรมนูญ ส่วนใหญ่ไม่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับฝ่ายบริหาร หากมีการกำหนดเรื่องการตั้งกระทู้ถามไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาอาจไม่สามารถควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลได้

- มีการกำหนดตำแหน่งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร แต่ไม่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ที่สำคัญในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ดังนั้น หากกำหนดให้การตั้งกระทู้ถามของผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องตอบกระทู้ถามในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ด้วยตนเอง จะทำให้การควบคุมฝ่ายบริหารในทางการเมืองมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า วุฒิสภาสามารถควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหารโดยการเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจรัฐบาลโดยไม่มีการลงมติได้ ส่วนการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยทั่วไป นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องตอบกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เว้นแต่คณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ถามได้ ดังนั้น การกำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องตอบกระทู้ถามในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร และหากเป็นคำถามของผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร อาจทำให้ข้อยกเว้นกรณีรัฐมนตรีมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามถ้าเป็นเรื่องที่ไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดินไม่สามารถใช้บังคับได้

- มีการแสดงความเห็นว่า ความว่า “แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน” ในวรรคหนึ่งไม่ควรบัญญัติไว้ เนื่องจากในปัจจุบันการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นเรื่องที่ควรเปิดเผยเป็นหลัก การปกปิดเป็นข้อยกเว้น ส่วนจะสามารถเปิดเผยได้เพียงใดเป็นเรื่องที่ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลสามารถพิจารณาได้

- โดยทั่วไปการตอบกระทู้ถามของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีสามารถตอบในราชกิจจานุเบกษาได้ แต่หากเป็นคำถามของผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องตอบกระทู้ถามในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร แต่ข้อยกเว้นกรณีรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ยังคงมีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า มาตรา ๑๔๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔ บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๔๙ สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

การตอบกระทู้ถามตามวรรคหนึ่งให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่เป็นกระทู้ถามของผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร หรือเป็นกระทู้ถามที่ประธานวุฒิสภา หรือประธานสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี เห็นว่าเป็นกรณีเร่งด่วนหรือเป็นประโยชน์ต่อประชาชนเป็นส่วนใหญ่ หรือจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การบริหารราชการแผ่นดิน จะกำหนดให้ตอบในที่ประชุมแห่งสภานั้น ๆ ก็ได้”

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในมาตรา ๑๔๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔ เป็นผลให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรถูกบังคับให้วินิจฉัยว่า เรื่องที่จะตอบกระทู้ถามเป็นกรณีเร่งด่วนหรือเป็นประโยชน์ต่อประชาชนเป็นส่วนใหญ่ หรือจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องตอบกระทู้ถามในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นเรื่องของการมุ่งหวังผลทางการเมืองมากกว่าการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างแท้จริง ดังนั้น การตั้งกระทู้ถามและการตอบกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ควรบัญญัติเป็นหลักการไว้ในรัฐธรรมนูญและกำหนดรายละเอียดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ๆ อีกครั้งหนึ่ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๕๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๕๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่โดยถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ตามข้อบังคับการประชุมสภานั้น ๆ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

“การถามและตอบกระทู้ถามด้วยวาจาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้กระทำได้ในพระที่นั่งทรงตัวที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศหรือประชาชน โดยต้องแจ้งคำถามก่อนเริ่มการประชุม ทั้งนี้ ตามข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร”

มาตรา ๑๕๖

“มาตรา ๑๕๖ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ญัตติดังกล่าวต้องเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไป ซึ่งเป็นบุคคลตามมาตรา ๑๗๑ วรรคสอง ด้วย และเมื่อได้มีการเสนอญัตติแล้ว จะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะมีการถอนญัตติหรือการลงมตินั้นไม่ได้คะแนนเสียงตามวรรคสาม

การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนายกรัฐมนตรีที่มีพฤติการณ์ร้ายรายผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือจงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย จะเสนอโดยมีการยื่นคำร้องขอถอนจากตำแหน่งก่อนมิได้และเมื่อได้มีการยื่นคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องรอผลการดำเนินการ

เมื่อการอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลงโดยมิใช่ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้น ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ ซึ่งต้องไม่ลงมติในวันเดียวกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุด มิใช่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายนั้นเป็นอันหมดสิทธิที่จะเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีอีกตลอดสมัยประชุมนั้น

ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำชื่อผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อตามวรรคหนึ่งกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป และมีให้นำมาตรา ๑๗๒ มาใช้บังคับ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรตัดความในวรรคสองของร่างมาตรา ๑๕๖ ออก เนื่องจากตามมติของที่ประชุมให้ยกเลิกอำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยรัฐสภาออก ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นที่ต้องบัญญัติความในวรรคสองอีก ประกอบกับเรื่องการมีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติจะต้องยื่นเรื่องต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แล้วจึงส่งให้ศาลพิจารณาต่อไป

- ในกรณีการเสนอให้ผ่านระเบียบวาระญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจ โดยให้ยกเรื่องอื่นขึ้นมาพิจารณาแทนจะส่งผลให้ไม่ต้องมีการลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล เนื่องจากการเสนอญัตติใหม่ขึ้นมาแทนทำให้ญัตติไม่ไว้วางใจตกไปทันที

- ในการขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจตามร่างมาตรา ๑๕๖ นั้น ใช้เสียงในการขอเปิดอภิปรายเพียงหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ แต่พอสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกพรรคฝ่ายรัฐบาลต้องการให้ผ่านระเบียบวาระการอภิปรายไม่ไว้วางใจด้วยวิธีการยกเรื่องอื่นขึ้นมาพิจารณากลับใช้เสียงข้างมากแบบธรรมดา (simple majority) กล่าวคือ ใช้เสียงในการขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นมาพิจารณาโดยใช้เสียงเพียงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นองค์ประชุม โดยไม่ต้องมีการอภิปรายไม่ไว้วางใจจนจบก็สามารถทำได้ ดังนั้น กระบวนการดังกล่าวอาจทำให้ฝ่ายรัฐบาลมีความเข้มแข็งมากจนเกินไป ซึ่งการยกเรื่องอื่นขึ้นมาพิจารณาควรใช้เสียงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่น่าจะเหมาะสมมากกว่า

- ควรบัญญัติถ้อยคำในทำนองที่ว่า หากมีญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจห้ามมิให้เสนอญัตติอื่นยกขึ้นมาพิจารณาแทน เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ฝ่ายรัฐบาลทำให้ญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจตกไปด้วยการเสนอญัตติใหม่ขึ้นมาพิจารณาแทน

ประธานกรรมการกล่าวว่า กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการทางการเมือง ดังนั้น จึงไม่ควรบัญญัติถ้อยคำตามที่เสนอ เนื่องจากอาจเป็นการบัญญัติรัฐธรรมนูญในลักษณะที่เป็นการใช้ดุลพินิจแทนฝ่ายนิติบัญญัติ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เหตุในการที่ไม่มีการลงมติอภิปรายไม่ไว้วางใจนั้น มีสองประการคือ ๑) การเลื่อนระเบียบวาระอื่นโดยการเสนอญัตติอื่นขึ้นมาพิจารณาแทน และ ๒) ฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลตกลงกันได้ หรือมีการพิสูจน์แก้ข้อกล่าวหาได้ในระหว่างการอภิปรายไม่ไว้วางใจ

- ควรตัดความในวรรคสอง และความในวรรคห้าออก โดยเหตุที่ไม่ต้องมีการเสนอรายชื่อนายกรัฐมนตรีคนใหม่มาพร้อมกับญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจ เนื่องจากการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนั้น

ยังไม่เป็นที่แน่นอนว่าฝ่ายค้านจะชนะคะแนนเสียงในการลงมติไม่ไว้วางใจ ดังนั้น จึงเห็นควรให้ตัดความดังกล่าวออก

- เหตุที่ไม่บัญญัติให้มีการลงมติไม่ไว้วางใจในวันเดียวกันกับวันที่เสร็จสิ้นการอภิปรายไม่ไว้วางใจ เนื่องจากต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีเวลาในการพิจารณาเพื่อที่จะลงมติ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๕๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๕๖ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี **ญัตติดังกล่าวดังกล่าวนั้นต้องเสนอชื่อผู้เสนอญัตติลงนามอย่างน้อยหนึ่งหมื่นทั้งนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๗๑ พรรคสอง ตัว** และเมื่อได้มีการเสนอญัตติแล้ว จะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะมีการถอนญัตติหรือการลงมตินั้นไม่ได้คะแนนเสียงตามวรรคสาม

การเสนอข้อยุติที่ขอเปิดอภิปรายทั่วไปต่อวงสภานี้เอง ถ้าเป็นวิธีอื่นที่เอื้ออำนวยให้ทุกฝ่ายได้ถกเถียงกัน
นอกที่รัฐสภาในที่ซึ่งฝ่ายที่แพ้การลงคะแนนได้ไปปฏิบัติ ปล่อยให้ในทางธุรกิจติดต่อกันให้ราบรื่น หรือสนใจในผลประโยชน์
ของชาติอันแท้จริงรัฐสภาจะอนุญาตหรือไม่โดยที่การขึ้นดำรงตำแหน่งของบุคคลที่ตนเห็นว่าสมควร
จะได้และเมื่อได้ขึ้นดำรงตำแหน่งแล้ว ให้คนในวงสภามาไปไม่ได้โดยเด็ดขาดของสภาคนในสภา

เมื่อการอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดโดยมิใช่ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้น ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ ซึ่งต้องไม่ลงมติในวันเดียวกันกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุด มติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายนั้นเป็นอันหมดสิทธิที่จะเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีอีกตลอดสมัยประชุมนั้น

ในกรณีที่มติไม่ได้ออกในสี่สัปดาห์แรกแล้วจะพิจารณาว่าข้อเสนอนี้เป็นข้อเสนอที่สมควรที่จะมีขึ้นหรือไม่หรือไม่สมควรที่จะมีขึ้นหรือไม่ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรที่จะมีขึ้นหรือไม่ก็ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ที่ได้รับทราบและเสนอชื่อต่อวุฒิสภาในคราวประชุมครั้งต่อไป และในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎร ๑๗๖ ไม่ได้รับมติ”

มาตรา ๑๕๗

“มาตรา ๑๕๗ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในหกของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๖ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

รัฐมนตรีคนใดพ้นจากตำแหน่งเดิมแต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่นภายหลังจากวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่งหรือพ้นจากตำแหน่งเดิมไม่เกินเก้าสิบวันก่อนวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง แต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่น ให้รัฐมนตรีคนนั้นยังคงต้องถูกอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๑๕๗ เป็นการบัญญัติในลักษณะเดียวกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ โดยการเปิดให้มีการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลได้ และไม่สามารถอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ เนื่องจากในกรณีที่มีการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีแล้ว

หากสภาผู้แทนราษฎรมิมีมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ผลที่ตามมาคือ คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ดังนั้น จึงไม่ต้องบัญญัติให้มีการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะ

ที่ประชุมเห็นว่าควรเปิดโอกาสให้ฝ่ายค้านซึ่งทำหน้าที่ในการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลได้มีโอกาสเพิ่มมากขึ้นในการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ จึงมอบหมายให้คณะอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญไปปรับปรุงมาตราดังกล่าวใหม่ โดยให้สามารถเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ และให้ตัดเรื่องการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีออก เนื่องจากนายกรัฐมนตรีอยู่ในฐานะเป็นรัฐมนตรีด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การใช้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลตามร่างมาตรา ๑๕๗ นี้ ควรใช้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเสนอญัตติไม่ไว้วางใจเท่ากับร่างมาตรา ๑๕๖ ซึ่งใช้จำนวนสมาชิกจำนวนหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ที่ประชุมเห็นควรนำร่างมาตรา ๑๕๗ ไปบัญญัติรวมกับร่างมาตรา ๑๕๖ โดยมอบหมายให้คณะอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญไปปรับปรุงถ้อยคำใหม่

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๑๕๗ ไว้ก่อน

มาตรา ๑๕๘

“มาตรา ๑๕๘ การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจตามมาตรา ๑๕๖ หรือมาตรา ๑๕๗ ให้กระทำได้ปีละหนึ่งครั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมเห็นควรให้มีการเพิ่มความในร่างมาตรา ๑๕๘ เนื่องจากร่างมาตรา ๑๕๘ บัญญัติให้สามารถเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจได้ปีละหนึ่งครั้ง เท่านั้น ดังนั้น จึงเห็นควรเพิ่มความในตอนท้ายของร่างมาตรา ๑๕๘ ในทำนองที่ว่า หากในกรณีที่ไม่มีมติไม่ไว้วางใจ เนื่องจากญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจตกไป เพราะมีการเสนอญัตติอื่นขึ้นมาพิจารณาแทน ฝ่ายค้านก็สามารถเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจได้อีก ซึ่งในกรณีดังกล่าวเป็นการบัญญัติยกเว้นหลักการของร่างมาตรา ๑๕๘

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๑๕๘ ไว้ก่อน โดยมอบหมายคณะอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญไปปรับปรุงร่างมาตรา ๑๕๘ ในประเด็นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจตกไป เพราะมีการเสนอเลื่อนระเบียบวาระโดยให้นำญัตติอื่นขึ้นมาพิจารณาก่อนโดยไม่มีการลงมติ โดยให้ฝ่ายค้านสามารถยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจได้อีก

มาตรา ๑๕๙

“มาตรา ๑๕๙ ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีอยู่ในพรรคการเมืองที่สมาชิกในสังกัดของพรรคนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมีจำนวนไม่ถึงเกณฑ์ที่จะเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๖ หรือมาตรา ๑๕๗ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี

หรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลตามมาตรา ๑๕๖ หรือมาตรา ๑๕๗ ได้เมื่อคณะรัฐมนตรีได้บริหารราชการแผ่นดินมาเกินกว่าสองปีแล้ว”

ประเด็นการพิจารณา

มีการแสดงความคิดเห็นว่า ความในร่างมาตรา ๑๕๙ เป็นกรณีการเปิดโอกาสให้พรรคการเมือง ซึ่งเป็นฝ่ายค้านทั้งหมดที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ถึงเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๕๖ และร่างมาตรา ๑๕๗ ให้สามารถขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจได้และต้องให้รัฐบาลบริหารราชการแผ่นดินมาเกินกว่าสองปี ซึ่งการบัญญัติความดังกล่าวอาจขัดแย้งกับร่างมาตรา ๑๕๖ และร่างมาตรา ๑๕๗ ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรให้มีการปรับปรุงถ้อยคำของร่างมาตรา ๑๕๙ ใหม่ โดยให้ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกของพรรคฝ่ายค้านสามารถเข้าชื่อกันเพื่อเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจโดยไม่มีการลงมติได้ และให้นำร่างมาตรา ๑๕๘ มาใช้บังคับในกรณีที่สามารถยื่นญัตติได้ปีละหนึ่งครั้ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๑๕๙ ไว้ก่อน โดยมอบหมายให้คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญไปปรับปรุงร่างมาตรา ๑๕๙ ใหม่ โดยให้ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกของพรรคฝ่ายค้านสามารถเข้าชื่อกันเพื่อเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจโดยไม่มีการลงมติได้ ในกรณีที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคฝ่ายค้านมีจำนวนไม่ถึงเกณฑ์ตามร่างมาตรา ๑๕๖ และร่างมาตรา ๑๕๗ และให้นำร่างมาตรา ๑๕๘ มาใช้บังคับในกรณีที่สามารถยื่นญัตติได้ปีละหนึ่งครั้ง และหากมีการผ่านระเบียบวาระอภิปรายไม่ไว้วางใจด้วยการเสนอญัตติเรื่องอื่นขึ้นมาพิจารณาแทนโดยไม่มีการลงมติให้สามารถเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจได้อีก

มาตรา ๑๖๐

“มาตรา ๑๖๐ สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ

การขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรานี้ จะกระทำได้ครั้งเดียวในสมัยประชุมหนึ่ง”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมเห็นว่า กรณีของร่างมาตรา ๑๖๐ เห็นควรปรับปรุงถ้อยคำ โดยให้นำร่างมาตรา ๑๕๘ มาใช้บังคับด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๑๖๐ ไว้ก่อน โดยมอบหมายให้คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญไปปรับปรุงร่างมาตรา ๑๖๐ ใหม่ โดยให้นำหลักการของร่างมาตรา ๑๕๘ มาใช้บังคับกับกรณีของร่างมาตรา ๑๖๐ ด้วย

มาตรา ๑๖๑

“มาตรา ๑๖๑ ในกรณีที่มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเพื่อตั้งกระทู้ถามในเรื่องใดเกี่ยวกับงานหน้าที่ หรือการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใด ให้เป็นหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นต้องเข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเพื่อชี้แจงหรือตอบกระทู้

ถามในเรื่องนั้นด้วยตนเอง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ทำให้ไม่อาจเข้าชี้แจงหรือตอบกระทู้ แต่ต้องแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภารับก่อนหรือในวันประชุมสภาในเรื่องดังกล่าว

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอิสระจากมติพรรคการเมืองในการตั้งกระทู้ถาม การอภิปราย และการลงมติในการอภิปรายไม่ว่างใจ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- การบัญญัติร่างมาตรานี้ เพื่อให้ฝ่ายบริหารเห็นความสำคัญของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยรัฐมนตรีต้องมาตอบกระทู้ถามต่อสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา ซึ่งร่างมาตรานี้ยังมีความจำเป็นในแง่ที่เป็นการสะท้อนให้เห็นว่านายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมีความเอาใจใส่ในการบริหารราชการแผ่นดินเพียงใดโดยเฉพาะเรื่องที่มีการตั้งกระทู้ถาม

- เหตุที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่มาตอบกระทู้ถาม เนื่องจากกระทู้ถามบางเรื่องไม่มีความสำคัญ แต่เป็นการตั้งกระทู้ถามเพื่อหวังผลคะแนนของคนในพื้นที่ที่ตนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ ดังนั้น ควรให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมาตอบกระทู้ถามในเรื่องที่มีความสำคัญเท่านั้น

- สิ่งที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญควรจะต้องปฏิบัติได้จริง

- เมื่อร่างมาตรานี้เป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร การตัดร่างมาตรานี้ออกเนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ใช้ไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ อาจก่อให้เกิดคำถามว่าเหตุใดจึงไม่ปรับปรุงหรือออกแบบเครื่องมือดังกล่าวให้ใช้ได้ผลในทางปฏิบัติ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในทางปฏิบัติฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติต่างมีภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ การกำหนดให้รัฐมนตรีต้องเข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเพื่อชี้แจงหรือตอบกระทู้ถามด้วยตนเองอาจทำให้รัฐมนตรีไม่มีเวลาบริหารงานในส่วนของตนซึ่งอาจส่งผลให้บ้านเมืองเสียหายได้ นอกจากนี้ ที่ผ่านมามีจะกำหนดความตามร่างมาตรานี้ไว้ในรัฐธรรมนูญแต่ก็ไม่มีบทลงโทษใดหากไม่ปฏิบัติตาม ทั้งนี้ ควรนำเรื่องดังกล่าวไปกำหนดไว้ในเรื่องสิทธิในการเข้าประชุมสภาของรัฐมนตรี โดยแก้ไขเพิ่มเติมให้เป็นสิทธิและหน้าที่ในการเข้าร่วมประชุมสภาของรัฐมนตรี หรือนำไปกำหนดไว้ในจริยธรรมทางการเมือง เช่น กำหนดจำนวนครั้งที่รัฐมนตรีต้องเข้าประชุมสภาว่าต้องไม่น้อยกว่าเท่าใด รวมทั้งหากไม่ปฏิบัติตามจะมีบทลงโทษอย่างไร

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดเรื่องการเข้าร่วมประชุมสภาของรัฐมนตรีเสียใหม่ โดยให้การเข้าร่วมประชุมสภาของรัฐมนตรีเป็นหน้าที่

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจเขียนให้สิทธิในการเข้าร่วมประชุมสภาเป็นของรัฐมนตรี แต่เมื่อใดที่สภาพิจารณาเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของรัฐมนตรี รัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องมาร่วมประชุมสภา

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ร่างมาตรานี้เป็นเรื่องหน้าที่ในการเข้าร่วมประชุมสภาของรัฐมนตรี และมีข้อยกเว้นกรณีรัฐมนตรีไม่สามารถเข้าร่วมประชุมสภาได้ จึงควรคงร่างมาตรานี้ไว้

ประธานกรรมการชี้แจงว่า หน้าที่ในการเข้าร่วมประชุมสภาของรัฐมนตรีมีหลายอย่าง โดยร่างมาตรานี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกระทู้ถาม จึงไม่ควรกำหนดเฉพาะเจาะจงให้เป็นหน้าที่ แต่ในกรณีที่มีการพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ของรัฐมนตรี รัฐมนตรีควรมีหน้าที่ต้องเข้าร่วมประชุมสภา

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า จะมีมาตรการทางบวกอย่างไรที่จะทำให้ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายนิติบัญญัติลดความเป็นปฏิปักษ์และลดความขัดแย้งทางการเมือง ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ในเชิงสร้างสรรค์ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจกระทำได้โดยการสร้างกลไกไว้ในขณะที่เกิดปัญหาสำคัญในประเทศ ให้ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรมีสถานีในการเสนอแนะต่อรัฐบาลในที่ประชุมสภา โดยการให้ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรเสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรให้นัดประชุมเป็นกรณีพิเศษ และให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องมาเข้าร่วมประชุม เพื่อให้รัฐบาลนำข้อเสนอแนะนั้นไปพิจารณา และนำผลการพิจารณาของรัฐบาลมาแจ้งต่อสภายุติในระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เดิมรัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรีที่สามารถหารือต่อสภาได้ ร่างรัฐธรรมนูญนี้จะแก้ไขให้ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจดังกล่าว อาจเป็นเรื่องที่เหมาะสม

- มีกรรมการสอบถามว่า หากตัดความในวรรคสองเรื่องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอิสระจากมติพรรคการเมืองในการตั้งกระทู้ถาม การอภิปราย และการลงมติในการอภิปรายไม่ไว้วางใจออกแล้วจะนำไปบัญญัติไว้ที่ใดหรือไม่

ประธานกรรมการชี้แจงว่า ความในวรรคสองเรื่องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอิสระจากมติพรรคการเมืองในการอภิปราย และการลงมติในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ อาจนำไปบัญญัติไว้ในส่วนของการอภิปรายและการลงมติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ที่ประชุมมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดทำเอกสารสรุปแสดงความคิดเห็นของร่างรัฐธรรมนูญนี้ที่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ เฉพาะหลักการที่มีความสำคัญโดยไม่ต้องระบุมাত্রาหรือรายละเอียด เสนอต่อที่ประชุมเพื่อให้คณะกรรมการมีความเข้าใจร่างรัฐธรรมนูญไปในแนวทางเดียวกัน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้ตัดร่างมาตรา ๑๖๑ ออกทั้งมาตรา โดยให้นำเรื่องสิทธิในการเข้าร่วมประชุมสภาของรัฐมนตรีไปบัญญัติไว้ในหมวดคณะรัฐมนตรี

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันจันทร์ ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๘.๐๕ นาฬิกา

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นางสาววรินทร์พร ปณิธานธรรม

วิทยากรชำนาญการ

นายณฤพนธ์ ฐลีจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายเผ่าพันธุ์ นวลส่ง

นิติกรชำนาญการ

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมาธิการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์